

Інформація про стан і розвиток страхового ринку України за 12 місяців 2006 року

I. Розміри страхового ринку. Ключові показники

1. Кількість страхових компаній (СК) на кінець 2006 року зросла на 13 СК та станом на 31.12.2006 становила **411** (табл.1), з них **55** страховиків, що здійснювали страхування життя (СК "life") та **356** компаній, що здійснювали види страхування інші, ніж страхування життя (СК "non-Life").

Табл 1. Кількість страхових компаній у Державному реєстрі фінансових установ у 2006 та 2005 роках

Реєстрація страхових компаній	2005	2006
Кількість страхових компаній (СК) на кінець року	398	411
в т.ч. СК "non-life"	348	356
в т.ч. СК "life"	50	55
в т.ч. СК з іноземним капіталом	58	66
Виключено з Держреєстру протягом року	21	20
в т.ч. СК "non-life"	19	18
в т.ч. СК "life"	2	2
Включено до Держреєстру протягом року	36	33
в т.ч. СК "non-life"	29	26
в т.ч. СК "life"	7	7

2. Страхові премії

2.1. Загальна (валова) сума страхових премій, отриманих страховиками від страхування та перестраховування ризиків (від страхувальників та перестраховальників) за 12 місяців 2006 року, становила **13 829,9** млн. грн., з них: **5 060,5** млн.грн. (36,6%) становило внутрішнє перестраховування, **21,5** млн.грн. (0,15%) премії, які надійшли від іноземних страховиків (перестраховальників), решту - **8 747,9** млн.грн. (63,25%) становили премії від страхувальників. Значно зросла активність фізичних осіб у страхуванні, зокрема, за 2006 рік ними сплачено 2 945,8 млн.грн. страхових премій, що майже у 2 рази більше (+82,3%) ніж за 2005р. *Інформація у розрізі всіх видів страхування представлена в додаткових матеріалах у файлі: Insurance2006-2005.exl.*

Щоквартальні обсяги валових страхових премій за 2004-2006 роки (рис.1) демонструють тенденції росту. Значне зменшення валових страхових премій у 2005 році у порівнянні із 2004 роком вже в 2006 році змінилось відносним поживаленням темпів приросту.

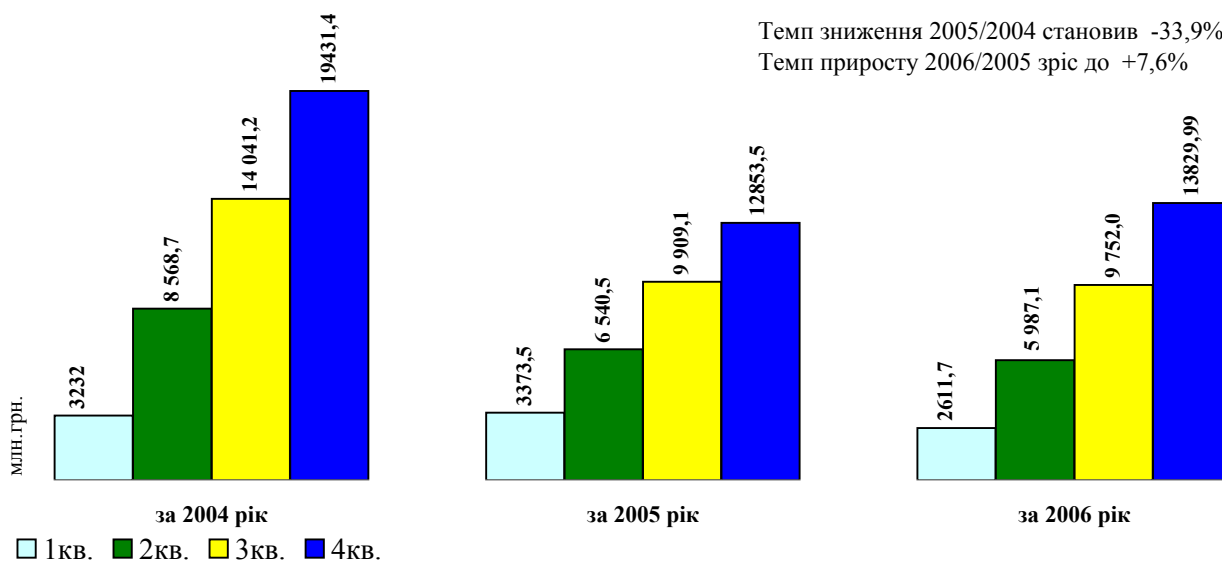

рис.1 Валові страхові премії (поквартально) наростаючим підсумком у 2004-2006рр.

2.2 На кінець 2006 року фактичні надходження страховиків, тобто **чисті страхові премії (валові премії за вирахуванням премій належних перестраховикам-резидентам)** становили **8 769,4 млн.грн.** та у порівнні з 2005 роком, зросли на 1 286,6 млн.грн. (або на 17,2%).

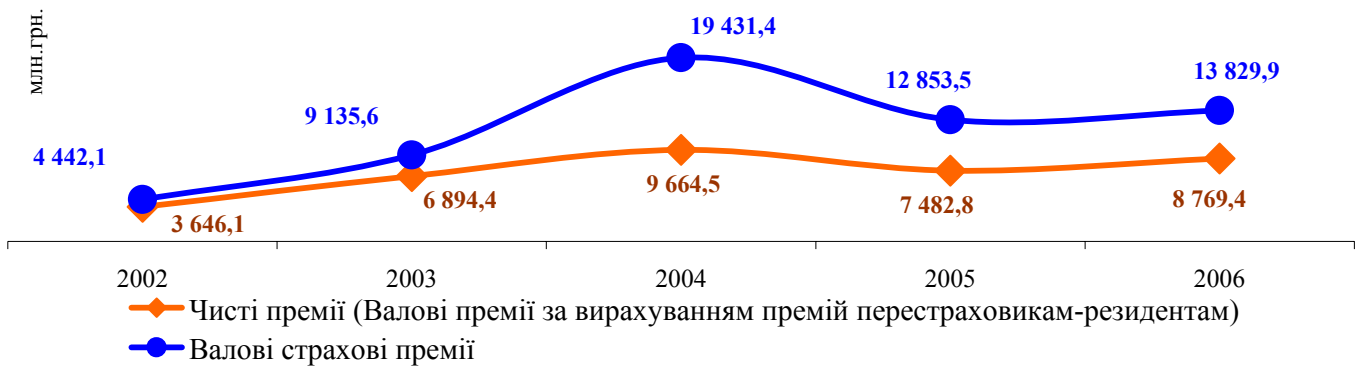

рис.2 Динаміка обсягів надходження валових та чистих страхових премій у 2002-2006 рр.

У порівнянні з 2005 роком обсяги валових страхових премій збільшилися на 976,4 млн.грн. (+7,6%). Скорочення різниці між обсягами валових і чистих страхових премій визначає скорочення обсягів внутрішнього перестраховання між страховиками.

2.3 Монополізація страхового ринку

Частка валових премій з усіх видів страхування, належна першим 3 страховикам, складає **11,8%** (у 2005 році - 12,2, в 2004р. - 22,3%); першим 50 страховикам - 72,3% (в 2005р. - 73,7%, 2004р. - 83,0%). В цілому по страховому ринку індекс Герфіндаля - Гіршмана (ННІ) становив 153,85 (в 2005р. - 159,98, в 2004 р. - 309,98).

Сектор страхування життя. Частка перших 3 компаній у валових премій зі страхування життя становила **58,5%** (в 2005р. - 52,1%, в 2004 р. - 56,3%); перших 10-ти страховиків - 90,1% (в 2005р. - 91,2%, у 2004 р. - 93,0%). В цілому по ринку страхування життя індекс Герфіндаля - Гіршмана (ННІ) склав 1 465,99 (в 2005р. - 1 257,7 та в 2004 р. - 1 443,87).

Сектор видів страхування інших, ніж страхування життя. Частка валових премій перших 3 страховиків складає **12,2%** (в 2005р. - 12,5%, у 2004 р. - 22,6%); перших 50 страховиків - 74,7% (в 2005р. - 75,5%, у 2004 р.- 83,0%). В цілому по ринку ризикових видів страхування індекс Герфіндаля - Гіршмана (ННІ) склав 162,7 (в 2005р. - 167,6 та у 2004 р. - 315,9).

Наведені дані свідчать, що в 2006 році як і в 2005 році значний рівень конкуренції (ННІ в 6 разів менше 1000) спостерігався на ринку видів страхування інших, ніж страхування життя, а помірна монополізація (1000<ННІ<1500) на ринку страхування життя.

2.4 Співвідношення страхових премій у ВВП залишається нижчим ніж у 2005 році (рис.3), разом з тим, темпи спаду значно уповільнились, та за умов сприятливого економічного середовища частка страхування у ВВП набуває позитивного розвитку.

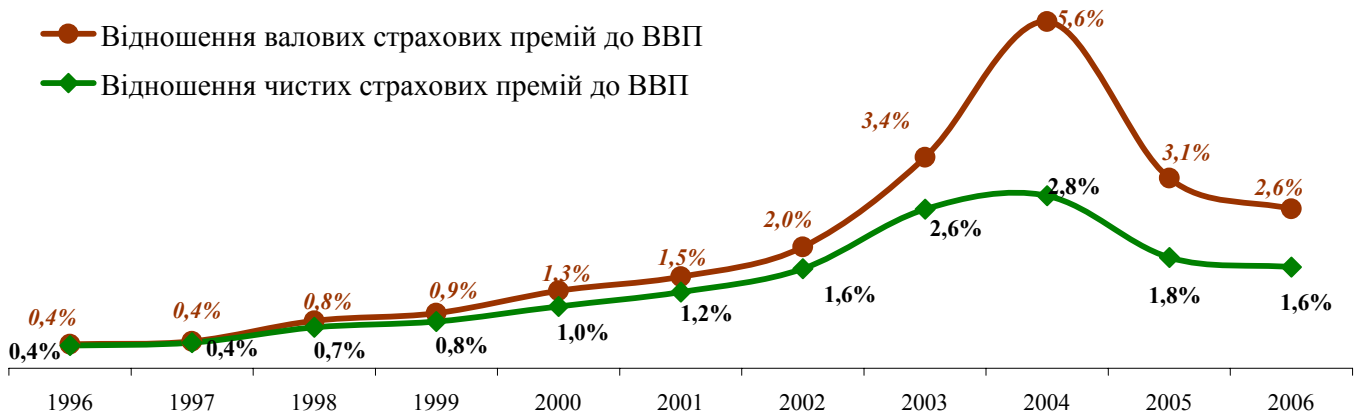

рис.3 Співвідношення страхових премій до ВВП України у 1996-2006 рр.

3. Страхові виплати

3.1 Загальна (валова) сума страхових виплат за підсумками 12 місяців 2006 року за договорами страхування та перестраховування становила **2 599,6** млн.грн., з них страхувальникам-фізичним особам було виплачено **1 012,8** млн.грн. (38,9%) та перестраховальникам-резидентам **273,4** млн.грн. (10,5%). У порівнянні з 2005 роком валові страхові виплати зросли на **705,4 млн. грн. (+37,2%)**, а виплати страхувальникам-фізичним особам на **396,2 млн. грн. (+64,2%)**. Обсяг чистих страхових виплат (*валові виплати зменшені на суму виплат перестраховальникам-резидентам*) становив **2 326,2** млн.грн. та, зріс на 50,4% (на 779,5 млн.грн.) порівняно з минулим роком.

3.2 На рис.4 наведені щоквартальні обсяги валових страхових виплат у 2004-2006 роках (наростаючим підсумком), що демонструють тенденції росту як абсолютних показників так і темпів приросту. При чому, темпи приросту валових страхових виплат значно випереджають темпи приросту валових страхових премій.

Темп приросту 2005/2004 становив +22,9%
Темп приросту 2006/2005 зріс до +37,2%

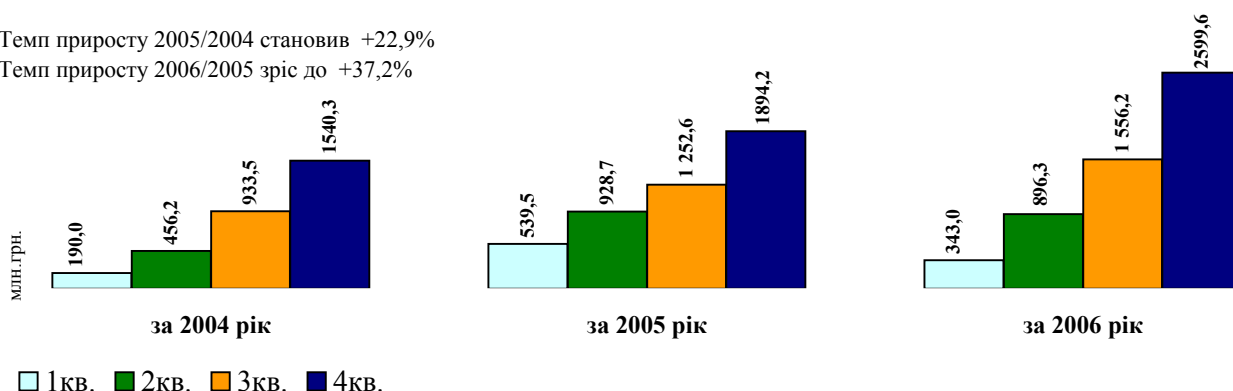

рис.4 Валові страхові виплати (поквартально) наростаючим підсумком у 2004-2006рр.

4. Рівень страхових виплат

4.1 На рис.5 представлені рівні страхових виплат, розраховані як відношення страхових виплат до страхових премій. **Рівень валових виплат** (відношення валових виплат до валових премій) за результатами 12 місяців 2006 року досяг **18,8%**, це на **4.1 п.п.** вище за показник 2005 року, та є продовженням тенденції до збільшення рівня страхових виплат. Разом з тим, валові показники премій та виплат по своїй суті є комбінованими показниками, тобто мають у своєму складі подвійний рахунок, який утворюється за операціями з перестраховування на внутрішньому ринку. Тому, валові показники за мінусом подвійного рахунку (перестраховування між українськими страховиками) більш коректно відображають фактичні обсяги страхових виплат в цілому по ринку.

Рівень чистих виплат (*відношення обсягу валових виплат за вирахуванням виплат, здійснених перестраховальникам-резидентам, до обсягу валових премій за вирахуванням премій, належних перестраховикам-резидентам*), що є вільним від подвійного обліку операцій внутрішнього перестраховування, за результатами 12 місяців 2006 року становив **26,5%** та зріс на **6.2 п.п.** Прискорення темпів зростання рівня чистих виплат порівняно із значеннями рівня валових виплат залежить від активності перестраховування між страховиками-резидентами.

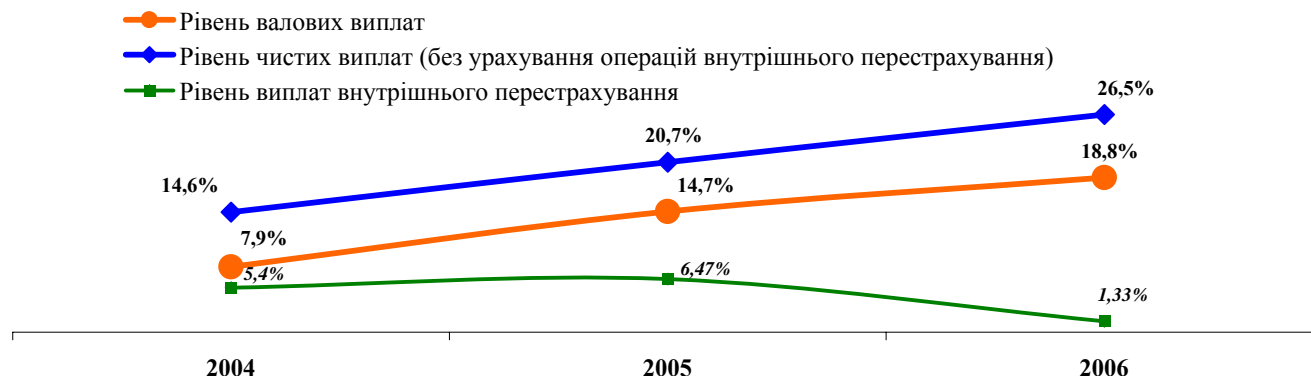

рис.5 Рівні страхових виплат (валових, чистих та за показниками внутрішнього перестраховування) у 2004-2006рр.

II. Види страхування (загальні показники, їх структура та темпи приросту за 2006 та 2005 роки)

1. Страхові премії

Табл.2

Види страхування	Страхові премії, в млн.грн.				Структура страхових премій				Темпи приросту страхових премій	
	Валові		Чисті		Структура валових		Структура чистих		Валових премій	Чистих премій
	2006р.	2005р.	2006р.	2005р.	2006р.	2005р.	2006р.	2005р.	2006/2005	2006/2005
1	2	3	4	5	6	7	4	5	6	7
Страхування життя	450,8	321,3	450,6	321,2	3,3%	2,5%	5,1%	4,3%	40,3%	40,3%
Види страхування інші, ніж страхування життя, у тому числі:	13 379,2	12 532,2	8 318,8	7 161,6	96,7%	97,5%	94,9%	95,7%	6,8%	16,2%
Добровільне особисте страхування	723,4	520,1	681,7	475,8	5,2%	4,0%	7,8%	6,4%	39,1%	43,3%
Добровільне майнове страхування	11 114,5	10 526,1	6 386,0	5 498,2	80,4%	81,9%	72,8%	73,5%	5,6%	16,1%
- в тому числі страхування фінансових ризиків	3 446,4	4 056,1	1 494,9	1 473,5	24,9%	31,6%	17,0%	19,7%	-15,0%	1,5%
Добровільне страхування відповідальності	490,7	472,6	282,8	244,5	3,5%	3,7%	3,2%	3,3%	3,8%	15,7%
Недержавне обов'язкове страхування	954,2	931,1	872,0	860,8	6,9%	7,2%	9,9%	11,5%	2,5%	1,3%
- в тому числі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	578,1	558,9	556,6	533,7	4,2%	4,3%	6,3%	7,1%	3,4%	4,3%
Державне обов'язкове страхування	96,3	82,3	96,3	82,3	0,7%	0,6%	1,1%	1,1%	17,0%	17,0%
ВСЬОГО (всі види страхування)	13 830,0	12 853,5	8 769,4	7 482,8	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	7,6%	17,2%

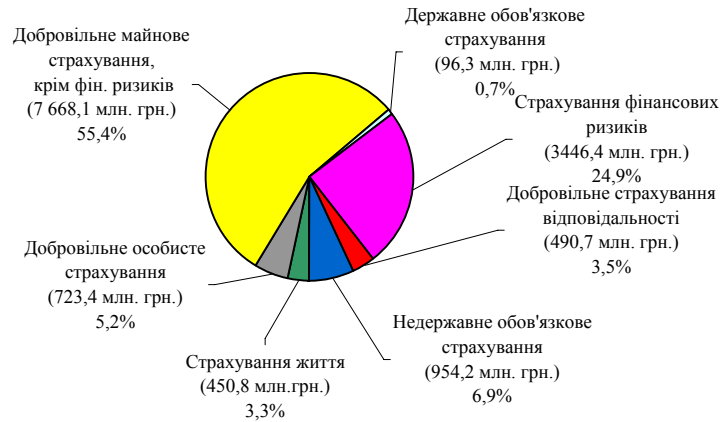

Рис. 6 Структура валових страхових премій станом на 31.12.2006р.

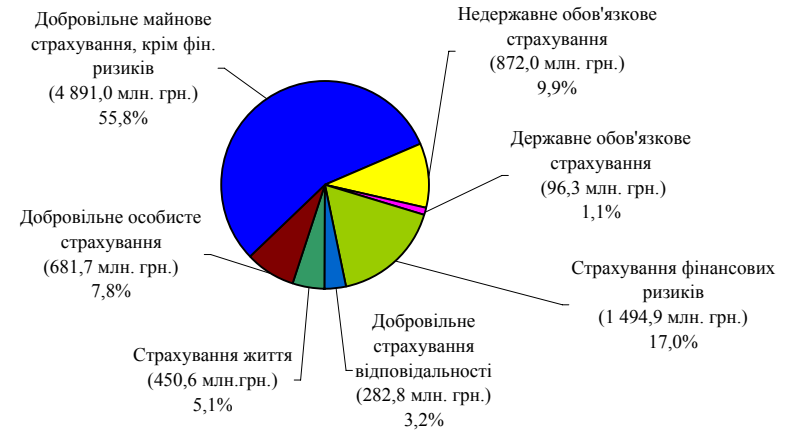

Рис. 7 Структура чистих страхових премій станом на 31.12.2006р.

II. Види страхування (загальні показники, їх структура та темпи приросту за 2006 та 2005 роки)

2. Страхові виплати

Табл.3

Види страхування	Страхові виплати, в млн.грн.				Структура страхових виплат				Темпи приросту страхових виплат	
	Валові		Чисті		Структура валових		Структура чистих		Валових виплат	Чистих виплат
	2006р.	2005р.	2006р.	2005р.	2006р.	2005р.	2006р.	2005р.	2006/2005	2006/2005
1	2	3	4	5	6	7	4	5	6	7
Страховання життя	16,0	9,7	16,0	9,7	0,6%	0,5%	0,7%	0,6%	65,3%	65,3%
Види страхування інші, ніж страхування життя, у тому числі:	2 583,6	1 884,5	2 310,1	1 537,0	99,4%	99,5%	99,3%	99,4%	37,1%	50,3%
Добровільне особисте страхування	309,4	269,3	303,7	248,9	11,9%	14,2%	13,1%	16,1%	14,9%	22,0%
Добровільне майнове страхування	1 977,5	1 361,0	1 714,9	1 039,1	76,1%	71,9%	73,7%	67,2%	45,3%	65,0%
- в тому числі страхування фінансових ризиків	792,2	566,9	644,3	388,9	30,5%	29,9%	27,7%	25,1%	39,7%	65,7%
Добровільне страхування відповідальності	35,0	48,8	34,9	48,5	1,3%	2,6%	1,5%	3,1%	-28,2%	-28,1%
Недержавне обов'язкове страхування	177,0	127,3	172,0	122,3	6,8%	6,7%	7,4%	7,9%	39,1%	40,6%
- в тому числі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	159,3	110,9	155,5	107,6	6,1%	5,9%	6,7%	7,0%	43,6%	44,5%
Державне обов'язкове страхування	84,7	78,2	84,7	78,2	3,3%	4,1%	3,6%	5,1%	8,3%	8,3%
ВСЬОГО (всі види страхування)	2 599,6	1 894,2	2 326,2	1 546,7	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	37,2%	50,4%

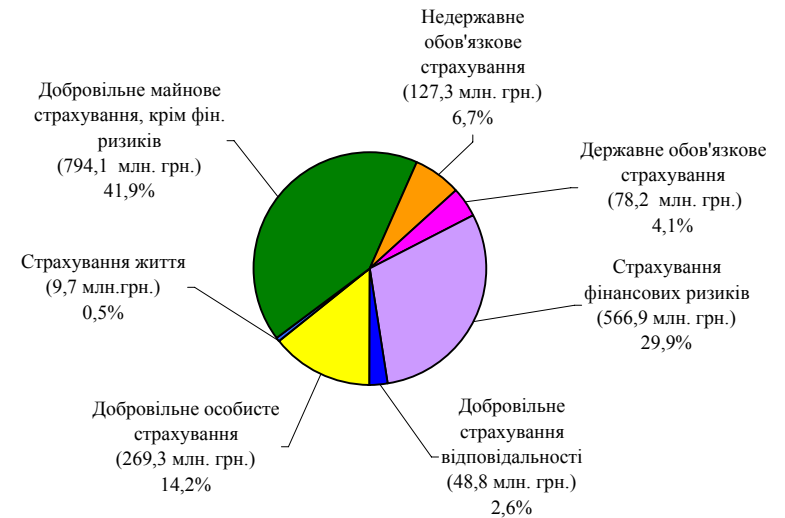
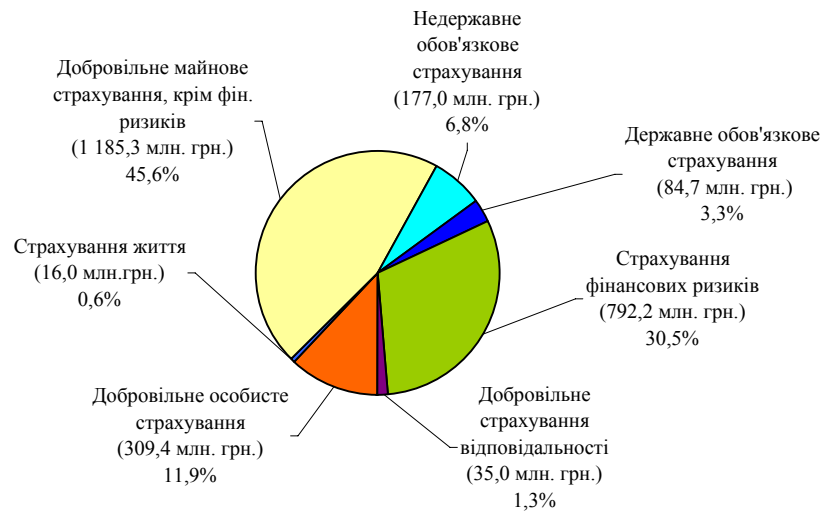

Рис. 8 Структура валових страхових виплат станом на 31.12.2006р.

Рис. 9 Структура чистих страхових виплат станом на 31.12.2006р.

Рівень страхових виплат (за валовими та чистими показниками страхових премій та страхових виплат) за 2004, 2005 та 2006 роки

Табл.4

Види страхування	Рівень валових виплат			Рівень виплат фізичним особам*			Рівень чистих виплат**		
	2006 р.	2005 р.	2004 р.	2006 р.	2005 р.	2004 р.	2006 р.	2005 р.	2004 р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Страхування життя	3,6%	3,0%	6,3%	2,3%	3,3%	8,4%	3,6%	3,0%	6,3%
Види страхування інші, ніж страхування життя, у тому числі:	19,3%	15,0%	7,9%	37,9%	34,1%	49,5%	27,8%	21,5%	14,8%
Добровільне особисте страхування	42,8%	51,8%	83,8%	44,0%	52,6%	289,3%	44,5%	52,3%	84,8%
Добровільне майнове страхування	17,8%	12,9%	5,6%	34,9%	37,9%	37,9%	26,9%	18,9%	10,4%
- в тому числі страхування фінансових ризиків	23,0%	14,0%	2,7%	0,6%	4,6%	20,9%	43,1%	26,4%	4,7%
Добровільне страхування відповідальності	7,1%	10,3%	3,1%	24,3%	25,6%	13,8%	12,3%	19,9%	7,7%
Недержавне обов'язкове страхування	18,5%	13,7%	23,3%	26,3%	16,0%	23,4%	19,7%	14,2%	25,8%
- в тому числі страхування цивільної відповідальності власників наземних транспортних засобів (звичайні та додаткові договори)	27,6%	19,8%	32,0%	30,7%	17,3%	29,2%	27,9%	20,2%	34,5%
Державне обов'язкове страхування	87,9%	95,0%	89,4%	X	X	X	87,9%	95,0%	89,4%
ВСЬОГО (всі види страхування)	18,8%	14,7%	7,9%	34,4%	31,2%	44,9%	26,5%	20,7%	14,6%

* - відношення обсягів виплат страхувальникам-фізичним особам до обсягів премій, одержаних від страхувальників-фізичних осіб

** - відношення обсягу валових виплат за вирахуванням виплат, здійснених перестраховальникам-резидентам, до обсягу валових премій за вирахуванням премій, належних перестраховикам-резидентам

IV. Перестраховання

1. Страхові премії

За договорами перестраховання ризиків на кінець 2006 року українські страховики (цеденти, перестраховувальники) сплатили **5 621,6** млн. грн. (**41%** від валових страхових премій по ринку), з них:

- перестраховикам-нерезидентам - **561,07** млн. грн. (**4%** від валових премій по ринку),
- перестраховикам-резидентам - **5 060,55** млн. грн. (**37%** від валових премій по ринку).

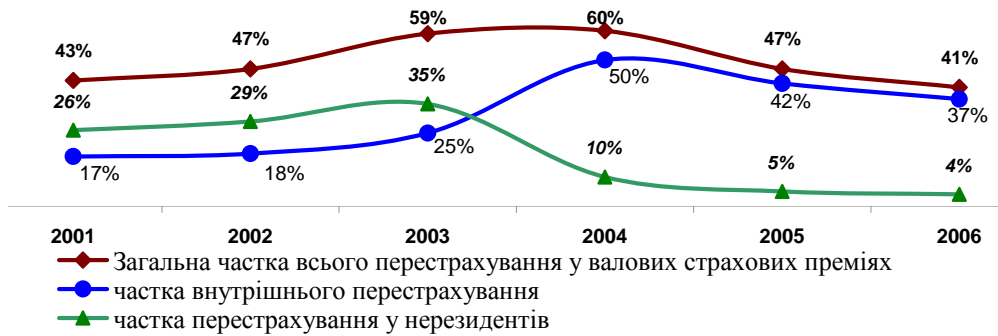

Рис.10 Частка перестраховання у валових страхових преміях з 2001-2006рр.

У 2006 році операції перестраховання продовжили тенденцію щодо уповільнення росту абсолютних значень. Відносні показники щодо частки перестраховання у валових страхових преміях (рис.10) у порівнянні з попередніми роками, також продовжують знижуватися, однак вже з меншою інтенсивністю.

Структура перестраховання за межами України (у перестраховиків-нерезидентів) за часткою страхових премій, сплачених за договорами перестраховання представлена на рис.11.

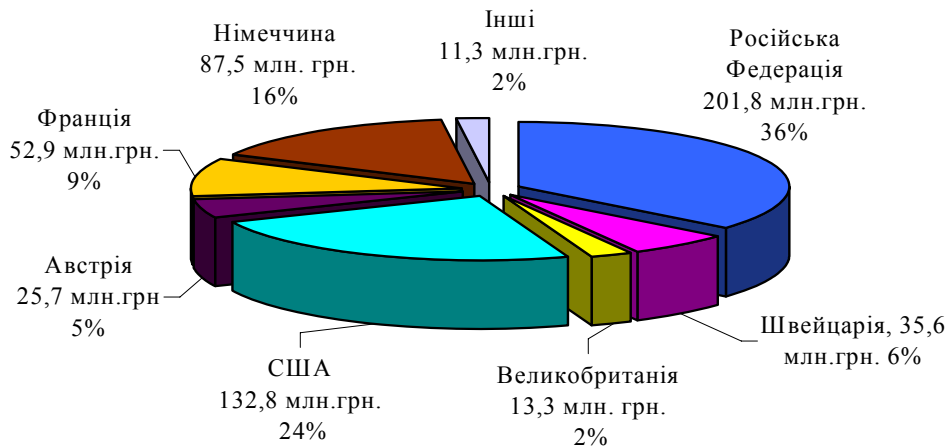

Рис.11 Структура перестраховання за межами України у 2006р.

Види страхування за якими частка перестраховання у перестраховиків-нерезидентів становила більше 20% від валових премій отриманих за такими видами:

- ✓ страхування повітряного транспорту - **26,95%**,
- ✓ страхування водного транспорту (морського внутрішнього та інших видів водного транспорту) - **40,80%**,
- ✓ страхування цивільної відповідальності власників наземного транспорту (включаючи відповідальність перевізника) - **24,77%**,
- ✓ страхування відповідальності власників повітряного транспорту (включаючи відповідальність перевізника) - **47,72%**,

- ✓ страхування відповідальності власників водного транспорту (включаючи відповідальність перевізника) - **51,48%**,
- ✓ обов'язкове авіаційне страхування цивільної авіації - **57,15%**,
- ✓ обов'язкове страхування цивільної відповідальності оператора ядерної установки за ядерну шкоду, яка може бути заподіяна внаслідок ядерного інциденту - **54,20%**.

Інформація щодо обсягів перестраховування у розрізі всіх видів страхування представлена в додаткових матеріалах у файлі: **Insurance2006-2005.exl**

Українські страховики також приймали ризики на перестраховування від перестраховувальників-нерезидентів за видами страхування іншими, ніж страхування життя. У 2006р. від перестраховувальників надійшло 21,5 млн.грн.

2. Страхові виплати за договорами перестраховування

Загальна сума виплат отримана українськими страховиками, які передавали свої ризики в перестраховування становила **396,3** млн.грн. (**15,2%** від всіх валових страхових виплат), в тому числі отримано від:

- перестраховиків-нерезидентів - **122,8** млн. грн. (**4,7%** від валових страхових виплат),
- перестраховиків-резидентів - **273,4** млн. грн. (**10,5%** від валових страхових виплат).

В порівнянні із 2005 роком, пропорційність страхових виплат у розрізі внутрішнього перестраховування і зовнішнього не значно змінилась у обсягах компенсаційних виплат та у пропорціях:

у 2005 році від перестраховиків надійшло 409,6 млн.грн. (21,6% від всіх валових страхових виплат), в тому числі від перестраховиків-нерезидентів 65,3 млн.грн. (3,45% відповідно) та від перестраховиків-резидентів – 344,3 млн.грн. (18,2%).

Види страхування за якими у 2006 році були отримані компенсаційні виплати від перестраховиків-нерезидентів (наведені в тис.грн.):

<i>страхування наземного транспорту (крім залізничного)</i>	55 686,2
<i>страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ</i>	19 406,2
<i>страхування майна (інші, ніж вказані у законодавстві)</i>	12 091,6
<i>страхування фінансових ризиків</i>	9 908,0
<i>авіаційне страхування цивільної авіації</i>	6 304,6
<i>страхування повітряного транспорту</i>	5 597,4
<i>страхування водного транспорту (морського внутрішнього та інших видів водного транспорту)</i>	4 731,3
<i>страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів (за додатковими договорами)</i>	3 416,3
<i>страхування цивільної відповідальності власників наземного транспорту (включаючи відповідальність перевізника)</i>	3 015,0
<i>страхування від нещасних випадків</i>	1 027,5
<i>страхування вантажів та багажу (вантажобагажу)</i>	866,4
<i>страхування відповідальності перед третіми особами (іншої, ніж передбачена у законодавстві)</i>	696,7
<i>страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів (за звичайними договорами)</i>	57,3
<i>страхування медичних витрат</i>	25,0
<i>страхування судових витрат</i>	18,9
<i>особисте страхування від нещасних випадків на транспорті</i>	2,4

V. Активи страховиків та страхові резерви

1.1. Станом на кінець 2006 р. сукупний розмір активів страховиків (валюта балансу) становив **23 994,6** млн. грн., з них активи, визначені статтею 31 Закону України "Про страхування" **17 488,2** млн. грн., в тому числі 1 192,9 млн. грн. права вимоги до перестраховиків. На рис.12 представлені показники щодо обсягів активів страхових компаній за останні 4 роки.

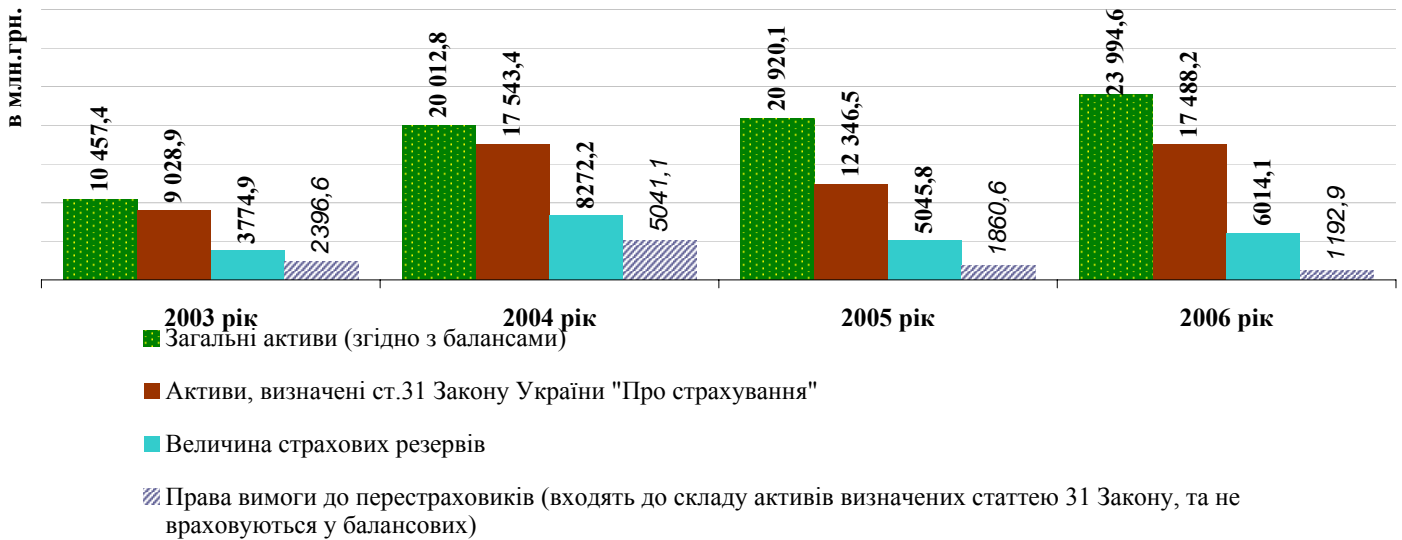

Рис. 12 Величина активів страховиків за останні 4 роки (з 2003 - 2006рр.)

1.2. Станом на 31.12.2006 р. сплачений статутний капітал страховиків становив **8 391,2** млн. грн. (рис.11), та у порівнянні з 2005 роком зріс на 1,7 мільярдів гривень. Іноземні інвестиції у статутних фондах мали 66 страхових компанії на суму **1 093,5** млн. грн. (у 2005р. - 58 компаній з іноземним капіталом 897,6 млн. грн.)

1.3 Сформовані страхові резерви

Величина сформованих страхових резервів станом на кінець IV кварталу 2006 року становила **6 014,1** млн. грн., що на 968,3 млн. грн., більше ніж на кінець IV кварталу 2005 року. Структура активів, які були визначені страховиками для представлення страхових резервів наведена на рис.13.

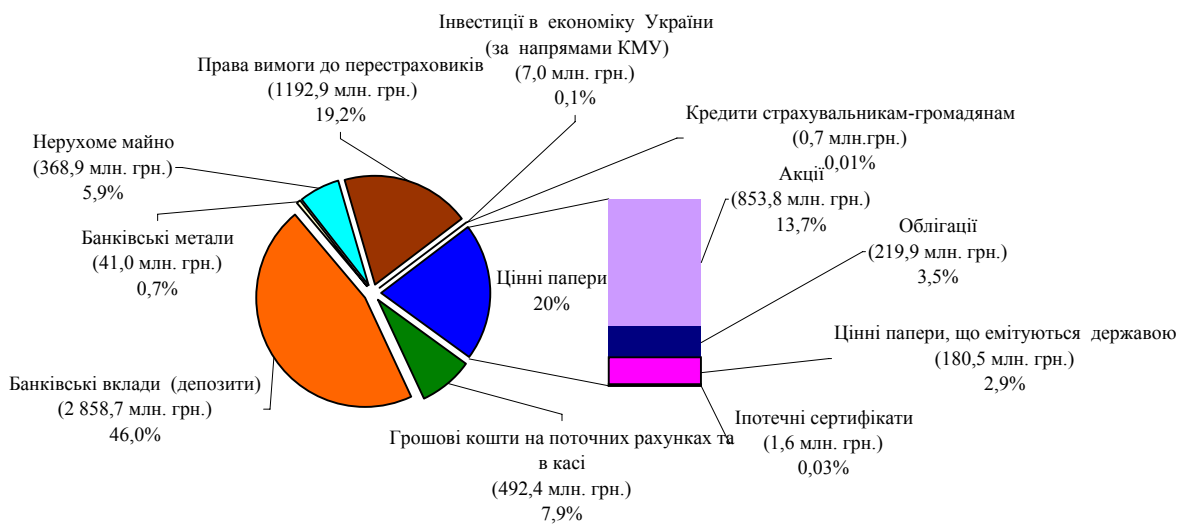

Рис. 13 Представлення страхових резервів активами, визначеними страховиками за 2006р.

1.4. Активи страховиків та розміщення страхових резервів у категорії активів, визначені статтею 31 Закону України “Про страхування” станом на 31.12.2006р. (Табл.5):

Табл. 5

Категорії активів, визначені статтею 31 Закону України “Про страхування” для представлення страхових резервів (тис. грн.)	ВСЬОГО ПО РИНКУ відповідно до показників форми 1 “Баланс”	У тому числі ті, якими представлено для покриття		
		технічних резервів	резервів з обов’язкового страхування цив.відповідальності за ядерну шкоду	резервів із страхування життя
ВСЬОГО:	17 488 165,25	5 596 623,68	61 816,70	620 769,80
1) грошові кошти на поточних рахунках	773 571,2	456 650,6	12 058,8	29 619,3
у тому числі 1.1) в іноземній валюті	47 718,6	31 455,5	392,7	2 808,8
2) банківські вклади (депозити)	5 453 726,9	2 548 265,2	30 777,4	310 453,2
у тому числі 2.1) в іноземній валюті	304 607,1	260 705,0	204,2	33 840,4
3) банківські метали	41 149,1	36 390,0	0,0	4 614,8
4) нерухоме майно	794 590,8	323 683,3	0,0	45 168,3
5) акції	7 626 108,8	811 323,5	0,0	42 474,9
6) облігації	363 456,3	144 859,6	0,0	75 096,3
7) іпотечні сертифікати	40 327,4	1 636,0	0,0	0,0
8) цінні папери, що емітуються державою	183 431,1	133 382,7	0,0	47 075,7
9) права вимоги до перестраховиків (не входять до валюти балансу)	2 163 854,5	1 130 091,5	18 970,5	62 770,3
у тому числі 9.1) до перестраховиків - нерезидентів	285 167,2	137 582,3	1 695,4	62 657,4
10) інвестиції в економіку України за напрямами, визначеними Кабінетом Міністрів України *, у тому числі:	32 067,4	4 506,9	0,0	2 500,0
- розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування, іншої інноваційної продукції, ресурсо- та енергозберігаючих технологій;	13 900,0	1 047,0	0,0	0,0
- розвиток інфраструктури туризму;	5 310,0	19,2	0,0	0,0
- перероблення відходів гірничо-металургійного виробництва;	1 485,0	0,1	0,0	0,0
- будівництво житла;	4 406,7	3 383,3	0,0	0,0
- розвиток транспортної інфраструктури, у тому числі будівництво та реконструкція автомобільних доріг;	6 965,7	57,3	0,0	2 500,0
- розвиток сектора зв’язку та телекомунікацій.				
11) кредити страховальникам-громадянам, що видаються в порядку, визначеному Уповноваженим органом і погодженому з Національним банком України	2 246,9	0,0	0,0	750,8
13) готівка в касі	13 634,8	5 834,4	10,0	246,3

* - Постанова Кабінету Міністрів України від 17.08.2002 № 1211 „Про затвердження напрямів інвестування галузей економіки за рахунок коштів страхових резервів”